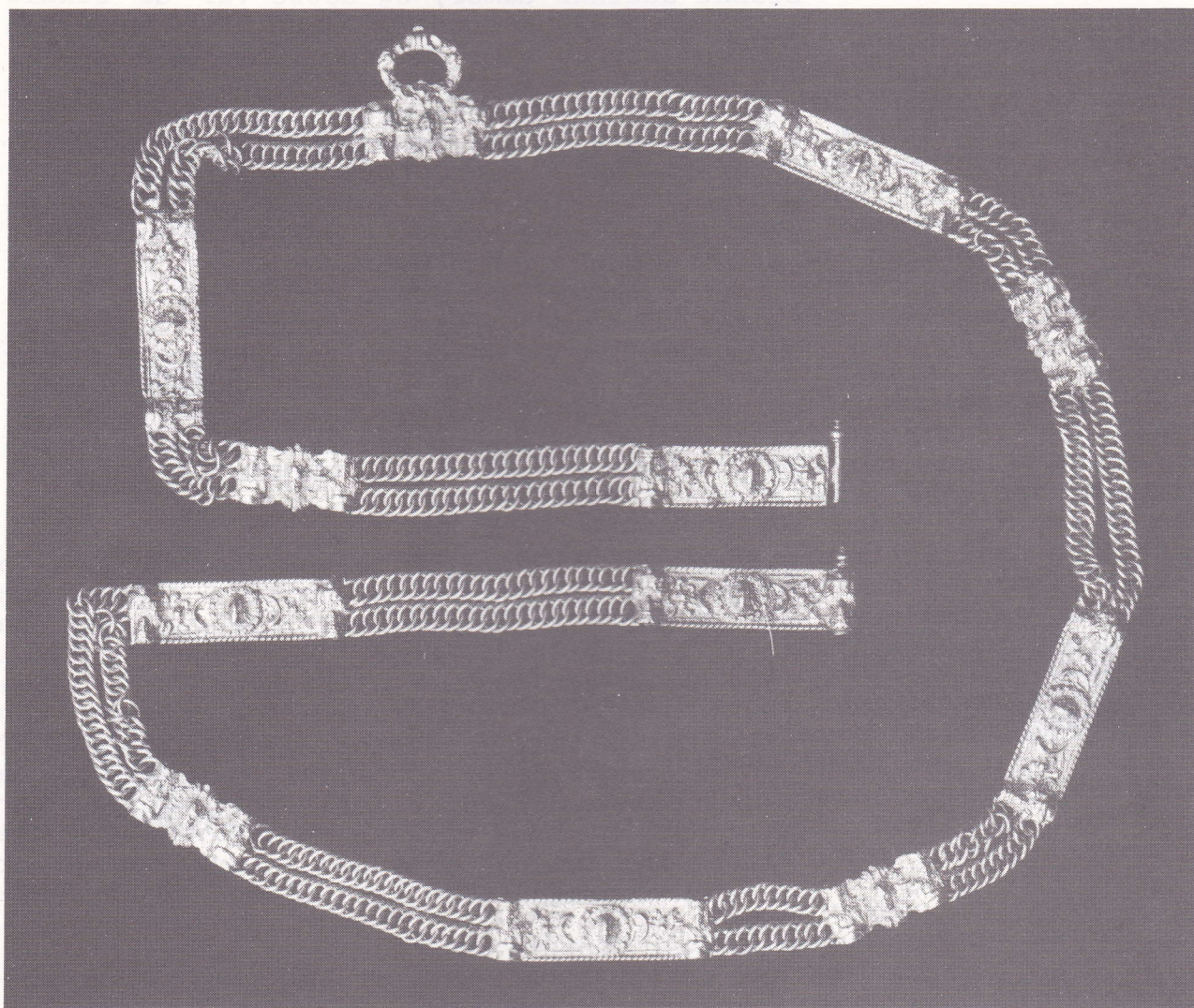

Et sølvbælte fra Læsø

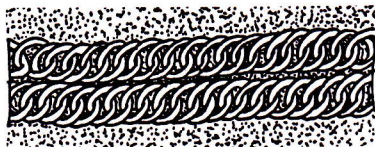

sølvbælternes histo-
rie

I middelalderen gik kvinder med bælte. Deres dragt var syet af lange stykker stof, der gik ud i et fra skulder til fod. For at varme skulle den helst holdes sammen i livet af et bælte. Dette kunne være af læder eller vævet

uld med et spænde af kobber, messing eller sølv og være beslået med ringe af samme metal. I 1400-årene kom sølvbælter på mode blandt adelens damer, og dette var de stadig i de næste århundreder, skønt kvindedragten ændrede sig og blev til den formskårne kjole, der egentlig ikke fordrer noget bælte. Nu blev dette et statussymbol, ikke blot i samfundets øverste lag. Det blev også indenfor bondestanden skik og brug, at brudgommen, brudens far eller en anden i den nærmeste familie forærede hende et smukt, solidt sølvbælte, som hun kunne pynte sig med til fest livet igennem. Vidnesbyrd herom er de sølvbælter, der som danefæ er indgået til Nationalmuseet fra de mange sølvskatte, som navnlig jyske bønder og præster under Svenskekrigene i 1600-årene gravede ned i jorden og på grund af sygdom og død ikke efter krigene blev taget op igen. De er først dukket op i nyere tid.

bælterne på Læsø

panserkæden

Skikken at bære sølvbælte var udbredt i hele Norden og hørte ligesom søjler, hægter og maller med til festdragten. I Danmark har den holdt sig længst på Læsø. Da Jørgen Olrik i 1909 skrev sin bog om drikkehorn og sølvtøj fra middelalder til renæssance, hvori han tillige omtaler Svenskekrigsfundene, siger han, at den type kvindebælter, vi kender fra tiden omkring 1600 eller lidt senere har holdt sig på Læsø til vore dage. Det smukke sølvbælte, som nu opbevares i Læsø Museum er en fin repræsentant for disse renæssancebælter.

datering

Det er langt, 122 cm, og vægtigt 375 g. Det har været en god og solid pige, der fik det. Hendes forbogstaver K H B G står med skriveskrift indprikket bag på en af de ni plader eller "stokke", som de kaldes. K H kan for eksempel betyde Karen Hansen, og B G gårdens navn, muligvis Brarum Gård, da bæltet er fra den kant. Havde bæltet været fra 1600-årene, ville hendes navn være gengivet med K H D:

Karen Hans' Datter. Skriften og bæltets vægt tyder dog på, at det har en vis alder, for det har samme sølvvægt som 1600-tals bæltene, men det er næppe ældre end år 1800.

beskrivelse

stokken med stanglås

nøgleringen

kort stok

De tolv "stokke", hvoraf syv er 6 x 1,7 cm og fem 3,4 x 1,5 cm er hæftet sammen med lænker af panserkæder, og bæltet lukkes af en stanglås, der "usynligt" er anbragt bag et ornament. På en af de korte plader er loddet en nøglering, hvori husfruen har kunnet bære sine nøgler, sin pung og kniv eller sin lugtedåse. "Stokkene" er støbte plader, som antagelig er udført efter et gammelt og noget slidt bælte, for de samme slidspor går igen på alle pladerne, uanset hvor på bæltet de er anbragt. De syv plader er således ens og har i midten et kvindehoved eller en maske, anbragt i en medaillon eller krans, der ligesom er klistret udenpå det beslagværks- og frugtornament, som ellers udfylder pladen. For hver ende ses en buste af en kronet renæssancedame i en for 1500-årenes sidste halvdel typisk dragt med små pufærmer. Kronen skal sikkert symbolisere, at det er en brud, der er tale om. Den samme kvindeskikkelse går da også igen på de korte plader, hvor omkransede kvindehoveder udfylder hele feltet. De i højt relief udførte kvindebuster har iøvrigt den praktiske funktion, at de bag sig - foruden den ovenfor omtalte lås - hver især rummer et hængsel, som bevirker, at hele bæltet smidigt bøjer sig efter kvindens skikkelse.

Mange af de bevarede sølvbælter er ligesom dette meget lange og har sansynligvis været beregnet på at kunne benyttes i alle situationer, også når en lykkelig familieforøgelse var i vente. Det er godt, at dette bælte nu er havnet i Læsø Museum.

Fritze Lindahl